

ตอนที่ 6 ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการผลิตไหมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องการเลี้ยงไหมของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม บ้านทุ่งแสม ดังแสดงในตารางที่ 40 ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก คือ 1) พันธุ์ไหม 2) วิธีการเลี้ยง 3) วิธีการดูแลรักษา 4) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม และ 5) การเก็บรังไหม

ปัญหาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลี้ยงไหม

ปัญหาการขาดความรู้ที่ถูกต้องในการเลี้ยงไหม

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงไหม พบ 7 ประเด็นย่อย โดยประเด็นที่พบว่ามีปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาการคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับสถานที่/สภาพแวดล้อม มีจำนวนเท่ากัน ปัญหาการคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาที่เหมาะสม (เดือนที่เลี้ยง) คิดเป็นร้อยละ 82.7 ส่วนที่เหลือ มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 1.9 ประกอบด้วย ปัญหาในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหนอนไหม มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเสมอ เช่น ชันเลี้ยงไหม จ่อ กระด้งเลี้ยงไหม ตาข่ายถายมูลไหม เป็นต้น ปัญหาวิธีการสังเกตลักษณะ/อาการของหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค ปัญหาการเก็บหนอนไหมออกจากจ่อ (หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน) ปัญหาการดูแล/เก็บรังไหม หลังจากเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว (โดยการนำไปทำการฟัสม เพื่อเป็นการลดความชื้นของรังไหม) และปัญหาการคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมที่ดีและรังไหมที่เสีย ก่อนที่จะมีการจำหน่ายรังไหม (การคัดเกรดของรังไหม)

เกษตรกรระบุว่าขาดความรู้ในเรื่อง การคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับสถานที่/สภาพแวดล้อม และการคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาที่เหมาะสม (เดือนที่เลี้ยง) เนื่องจากกลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นกลุ่มที่ขึ้นตรงกับทางบริษัท บริษัทมีการจัดส่งพันธุ์ไหมให้กับกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มทราบว่าเพียงว่าพันธุ์ไหมที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ของทางบริษัทจัดส่งมาให้ โดยที่เกษตรกรไม่สามารถที่จะทำการเพาะพันธุ์ไหมได้เอง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมไม่ทราบถึงรายละเอียดหรือมีความรู้ในเรื่องพันธุ์ ส่วนในเรื่องของการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม และการเก็บรังไหมเกษตรกรมีความรู้จากนักส่งเสริมของบริษัทจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาให้ความรู้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเสมอ

ปัญหาการขาดการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลี้ยงไหม

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติที่เกิดขึ้น พบ 16 ประเด็นย่อย คือ 1) การคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับสถานที่/สภาพแวดล้อม 2) การคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาที่เหมาะสม (เดือนที่เลี้ยง) และ 3) ก่อนที่จะให้ใบหม่อนแก่หนอนไหม เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมมีการขยายพื้นที่ที่ใช้เลี้ยงหนอนไหมทุกครั้ง มากที่สุด มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ 4) ก่อนที่จะให้ใบหม่อน เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทำการถ่ายมูลของหนอนไหมทุกครั้ง ร้อยละ 96.2 และ 5) ความเหมาะสมของบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 75.0 6) ความเหมาะสมของอุปกรณ์ในการเลี้ยงกับปริมาณของหนอนไหมที่จะใช้ในการเลี้ยงไหม โดยใช้อุปกรณ์ดังกล่าวนี้ (เช่น จ่อ ตะกร้าใส่ใบหม่อน คาช่าย เป็นต้น) และ 7) การเก็บหนอนไหมออกจากจ่อ (หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน) มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 73.1 8) การคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมที่ดีและรังไหมที่เสีย ก่อนที่จะมีการจำหน่ายรังไหม (การคัดเกรดของรังไหม) ร้อยละ 53.8 9) ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหนอนไหม มีการทำความสะอาดสถานที่/ห้องเก็บใบหม่อนที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเป็นประจำ 10) ในการเข้า-ออกโรงเลี้ยงไหมมีการทำความสะอาดร่างกายก่อนที่จะเข้า-ออกทุกครั้ง มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 50.0 11) ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหนอนไหม มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเสมอ เช่น ชั้นเลี้ยงไหม จ่อ กระด้งเลี้ยงไหม คาช่ายถ่ายมูลไหม เป็นต้น ร้อยละ 48.1 12) ความถูกต้อง/เหมาะสมในการนำใบหม่อนมาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม (สด, สะอาด, เหมาะกับวัยของหนอนไหม) ในแต่ละวัย ร้อยละ 30.7 13) การจัดเตรียมแปลงหม่อนที่มีความถูกต้องและเหมาะสม 14) ความเหมาะสมของโรงเลี้ยงไหมที่ใช้ในการเลี้ยงไหม เช่น คาช่าย/มุ้งลวดขาด การฆ่าเชื้อโรงเรือน การอบฆ่าเชื้อด้วยคลอรีน การโรยสารเคมีเพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรคในโรงเรือนเลี้ยงไหม เป็นต้น มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 3.8 และ 15) การดูแล/เก็บรักษารังไหม หลังจากเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว (โดยการนำไปทำการผึ่งลม เพื่อเป็นการลดความชื้นของรังไหม) และ 16) เมื่อหนอนไหมพร้อมที่จะทำรัง มีการคัดแยกหนอนไหมที่พร้อมที่จะทำรังเข้าจ่อ มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 1.9

กลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นกลุ่มที่ขึ้นตรงกับทางบริษัท บริษัทมีการจัดส่งพันธุ์ไหมให้กับกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มทราบว่าเพียงว่าพันธุ์ไหมที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ของทางบริษัทจัดส่งมาให้ โดยที่เกษตรกรไม่สามารถที่จะทำการเพาะพันธุ์ไหมได้เอง เนื่องจากว่า บริษัทจะรับซื้อคืนในเฉพาะพันธุ์ที่จัดส่งให้ เกษตรกรมีการรับข่าวสารในเรื่องของการเลี้ยงไหมเสมอ พร้อมทั้งมีประธานที่มีความสามารถในการเรื่องของการเลี้ยงไหม สมาชิกในกลุ่มสามารถที่จะปรึกษาได้เมื่อเกิดปัญหา สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการประชุมกลุ่ม เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไข

ต่อไป ในเรื่องของ การจัดเตรียมแปลงหม่อน เกษตรกรเห็นว่าเป็นเรื่องที่เล็กน้อยไม่มีผลต่อการ เลี้ยงหนอนไหม เกษตรกรจะใส่ใจให้ความสำคัญในเรื่องของการรักษาความสะอาดมากกว่า ส่วน ในเรื่องสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม เกษตรกรระบุว่า ในการเลือกสถานที่ที่ใช้ในการสร้างโรง เลี้ยงไหมที่มีความเหมาะสมนั้นเป็นการยาก ในการสร้างโรงเรือนต้องแล้วแต่พื้นที่ที่มีอยู่ แบบ ไหนที่ไม่เหมาะสมก็ดัดแปลง เช่น การใช้ผ้าคลุมกันแดด และความร้อน ส่วนมากเกษตรกรจะ ปลุกสร้างโรงเลี้ยงไหมไว้ใกล้บ้าน โดยให้เหตุผลว่า มีพื้นที่อยู่แล้วถ้าหากซื้อที่เพิ่มจะเป็นการเพิ่ม ภาระ และพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหม่อนอยู่ไกล เดินทางลำบาก เลือกพื้นที่ใกล้บ้านจะได้ดูแลและ รักษาง่าย เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องของวิธีการดูแลไหม แต่กลับพบว่าเกษตรกรขาดการปฏิบัติใน เรื่องของวิธีการเลี้ยงไหม เนื่องจากว่า ในการเลี้ยงหนอนไหมนั้นต้องมีการทำตามข้อปฏิบัติทุก ครั้ง ต้องมีการพิจารณาเองบ้าง ใช่ว่าทุกอย่างต้องตามหลักเสียทุกอย่าง สิ่งไหนสามารถทำได้ สิ่ง ไหนไม่สามารถทำได้ในขณะนั้นๆ เกษตรกรผู้เลี้ยงทราบว่าจะปฏิบัติอย่างไร เช่นว่า หนอน ไหมอยู่ในพื้นที่ที่ขยายพอแล้วไม่ทับถมกันมากไป ไซ่ก่อนเลี้ยงจะขยายพื้นที่เลี้ยงตามหลักตลอด ต้องพิจารณาในการเลี้ยงด้วย หรือแม้แต่ในเรื่องของการถ่ายมูลไหม เกษตรกรใช้หลักการในการ พิจารณาว่าควรที่จะมีการถ่ายมูลหรือยัง เกษตรกรบอกว่า ถ้าถ่ายมูลทุกวันจะเสียเวลาเปล่า ถ้า ปล่อยไว้นานจะเกิดความชื้น เกษตรกรพิจารณาเอง ในเรื่องของใบหม่อนเกษตรกรเห็นว่าการนำ ใบหม่อนมาใช้ในการเลี้ยงไหมจะมั่วแต่คัดเลือกนั้นจะไม่ทันกับไหม ต้องมีใบอ่อน ใบแก่ ใบที่ เหี่ยว ใบที่มีโรคและแมลงได้ แต่เกษตรกรต้องพิจารณาก่อนว่าจะไม่ก่อให้เกิดโรคและแมลงศัตรู ไหม เกษตรกรได้รับความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงไหม จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชน เนื่องจาก กลุ่มได้รับพันธุ์ไหมจากบริษัทเอกชนมาเลี้ยง ดังนั้นบริษัทเอกชนจึงจัดเจ้าหน้าที่เข้ามาดูและให้ ความรู้อยู่เสมอ เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องของการขาดความรู้น้อย เนื่องจากว่า เกษตรกรมี ความรู้ในเรื่องของการเก็บรังไหม เพราะการเก็บรังไหมให้มีคุณภาพจะทำให้รังไหมแตก หรือ หนอนไหมตายในรังได้ ทำให้รังไหมเปื้อนส่งผลในเรื่องของราคารังไหม ทำให้ขายรังไหมได้ใน ราคาลด ในการรับซื้อคืนของทางบริษัท ทางบริษัทจะมีวันที่มารับซื้อที่แน่นอน เกษตรกรต้องมึ การเก็บรังไหมให้ทันเวลาที่ทางบริษัทมารับซื้อ อาจจะก่อนหรือหลังจาก 5 วัน ตามเวลาที่ เหมาะสม เกษตรกรส่วนมากมีการคัดแยกรังไหมดี และรังไหมที่เสีย เนื่องจากว่าราคาของรังไหม แต่ละชนิดจะมีราคาที่แตกต่างกัน ในบางครั้งที่หนอนไหมทำรังช้าเกษตรกรอาจไม่มีเวลาในการ คัดเลือกรังได้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงไหมจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมของทางบริษัทจุลไหมไทย เจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยในเรื่องวิธีการเลี้ยงไหม วิธีการดูแลรักษาที่ ถูกวิธี การป้องกันและการกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม ให้ความรู้พร้อมกับการปฏิบัติให้กับ

เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเสมอ เมื่อเกษตรกรมีปัญหาเกิดขึ้นในขณะที่ทำการเลี้ยงไหม เจ้าหน้าที่ของทางบริษัทจะเข้ามาช่วยเหลือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงไหม ส่วนมากมาจากการปฏิบัติที่ผิดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม เช่น การอาบน้ำก่อนเข้าโรงเลี้ยงไหม การทำความสะอาดโรงเลี้ยง การตั้งโรงเรือน การขนย้ายใบหม่อน เป็นต้น ทำให้หนอนไหมไม่เจริญเติบโตไม่เต็มที่ หรือรังไหมที่ออกมาไม่ได้คุณภาพ เปอร์เซ็นต์รังต่ำ

ตารางที่ 40 ปัญหาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลี้ยง

สภาพปัญหา ^{1/}	ขาดความรู้		ขาดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	
	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)
พันธุ์ไหม				
การคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับสถานที่/สภาพแวดล้อม	43 (82.7)	9 (17.3)	52 (100.0)	0 (0.0)
การคัดเลือกพันธุ์ไหมที่มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาที่เหมาะสม (เดือนที่เลี้ยง)	43 (82.7)	9 (17.3)	52 (100.0)	0 (0.0)

ตารางที่ 40 (ต่อ)

สภาพปัญหา	การขาดความรู้		ขาดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	
	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)
วิธีการเลี้ยง				
การจัดเตรียมแปลงหม่อนที่มีความถูกต้องและเหมาะสม	0 (0.0)	52 (100.0)	2 (3.8)	50 (96.2)
ความจำเป็นในการทำความสะดวกอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม	0 (0.0)	52 (100.0)	0 (0.0)	52 (100.0)
ความเหมาะสมของอุปกรณ์ในการเลี้ยงกับปริมาณของหนอนไหมที่จะใช้ในการเลี้ยงไหม โดยใช้อุปกรณ์ดังกล่าวนั้น (เช่น จ่อ ตะกล้าใส่ใบหม่อน คาช่าย เป็นต้น	0 (0.0)	52 (100.0)	38 (73.1)	14 (26.9)
ความเหมาะสมของบริเวณ/สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม	0 (0.0)	52 (100.0)	39 (75.0)	13 (25.0)
ความเหมาะสมของโรงเลี้ยงไหมที่ใช้ในการเลี้ยงไหม เช่น คาช่าย/มุ้งลวดขาด การฆ่าเชื้อโรงเรือน การอบฆ่าเชื้อด้วยคลอรีน การโรยสารเคมีเพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรคในโรงเรือนเลี้ยงไหม เป็นต้น	0 (0.0)	52 (100.0)	2 (3.8)	50 (96.2)
วิธีการดูแลรักษา				
ความถูกต้อง/เหมาะสมในการนำใบหม่อนมาใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม (สด, สะอาด, เหมาะกับวัยของหนอนไหม) ในแต่ละวัย	0 (0.0)	52 (100.0)	16 (30.7)	36 (69.2)
ก่อนที่จะให้ใบหม่อน เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทำการถ่ายมูลของหนอนไหมทุกครั้ง	0 (0.0)	52 (100.0)	50 (96.2)	2 (3.8)

ตารางที่ 40 (ต่อ)

สภาพปัญหา	การขาดความรู้		ขาดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	
	พบ	ไม่พบ	พบ	ไม่พบ
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ก่อนที่จะให้ใบหมอนแก่หมอนไหม	0	52	52	0
เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมมีการขยายพื้นที่ที่ใช้เลี้ยงหมอนไหมทุกครั้ง	(0.0)	(100.0)	(100.0)	(0.0)
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูไหม				
ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหมอนไหม มี	1	51	25	27
การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเสมอ เช่น ชันเลี้ยงไหม จ่อ กระด้ง	(1.9)	(98.1)	(48.1)	(51.9)
เลี้ยงไหม ตาข่ายถ้ำมูลไหม เป็นต้น				
ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหมอนไหม มี	0	52	0	52
การทำความสะอาดโรงเลี้ยงไหมที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเป็นประจำ	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
วิธีการสังเกตลักษณะ/อาการของ	1	52	0	52
หมอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค	(1.9)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงหมอนไหม มี	0	52	26	26
การทำความสะอาดสถานที่/ห้องเก็บใบหมอนที่ใช้ในการเลี้ยงไหมเป็นประจำ	(0.0)	(100.0)	(50.0)	(50.0)
ในการเข้า-ออกโรงเลี้ยงไหมมีการทำ	0	52	26	52
ความสะอาดร่างกายก่อนที่จะเข้า-ออกทุกครั้ง	(0.0)	(100.0)	(50.0)	(100.0)

ตารางที่ 40 (ต่อ)

สภาพปัญหา	การขาดความรู้		ขาดการปฏิบัติที่ถูกต้อง	
	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)	พบ (ร้อยละ)	ไม่พบ (ร้อยละ)
เมื่อพบหนอนไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีการคัดแยกหนอนไหมที่แสดงอาการนั้นออกทันที	0 (0.0)	52 (100.0)	0 (0.0)	52 (100.0)
การเก็บรังไหม				
การเก็บหนอนไหมออกจากจ่อ (หลังจากที่เก็บหนอนไหมเข้าจ่อแล้วประมาณ 5 วัน)	1 (1.9)	51 (98.1)	38 (73.1)	14 (6.9)
การดูแล/เก็บรักษารังไหม หลังจากเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว (โดยการนำไปทำการฟั้ลม เพื่อเป็นการลดความชื้นของรังไหม)	1 (1.9)	51 (98.1)	1 (1.9)	51 (98.1)
การคัดแยกรังไหมระหว่างรังไหมที่ดี และรังไหมที่เสีย ก่อนที่จะมีการจำหน่ายรังไหม (การคัดเกรดของรังไหม)	1 (1.9)	51 (98.1)	28 (53.8)	24 (46.2)
เมื่อหนอนไหมพร้อมที่จะทำรัง มีการคัดแยกหนอนไหมที่พร้อมที่จะทำรังเข้าจ่อทันที	0 (0.0)	52 (100.0)	1 (1.9)	51 (98.1)

หมายเหตุ: ^{1/} ระบุมากกว่า 1 ข้อ

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในกลุ่ม

สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 41 ผู้วิจัยได้นำเสนอ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) ภาวะสมาชิกกลุ่ม และ 3) บรรยากาศกลุ่ม ประกอบด้วย 14 ประเด็นย่อย ดังนี้

ภาวะผู้นำกลุ่ม สำหรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมี 1 ประเด็นย่อย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นพบเพียง ขาดการพัฒนาการเลี้ยงไหมของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ร้อยละ 1.9 ส่วนประเด็นที่ทุกคนระบุว่า ที่ไม่พบปัญหามี 4 ประเด็นย่อย คือ ประชานขาดการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มมีการศึกษาหาความรู้ในด้านการพัฒนาการผลิตไหม ขาดความรู้ในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการผลิตไหม ไม่มีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาการผลิตไหม จากแหล่งความรู้ต่างๆ และความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ในด้านการพัฒนาการเลี้ยงไหม

ภาวะสมาชิกกลุ่ม สำหรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นที่พบปัญหา คือ สมาชิกภายในกลุ่มขาดความสามัคคีกัน ทำให้กลุ่มนั้นด้อยการพัฒนา มากที่สุด ร้อยละ 9.6 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน/กิจกรรมการพัฒนาการผลิตไหม มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 1.9 ส่วนประเด็นที่ไม่พบปัญหามี 1 ประเด็นย่อย คือ สมาชิกกลุ่มไม่มีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาการผลิตไหม จากแหล่งความรู้ต่างๆ

บรรยากาศกลุ่ม สำหรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นที่พบปัญหา คือ สมาชิกภายในกลุ่มเกิดความขัดแย้งกับกลุ่ม มากที่สุด ร้อยละ 73.1 รองลงมา คือ เมื่อกลุ่มเกิดปัญหา สมาชิกภายในกลุ่มไม่ช่วยกันแก้ปัญหา ร้อยละ 48.1 และ สมาชิกกลุ่มไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ร้อยละ 44.2 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่ไม่พบปัญหามี 2 ประเด็นย่อย คือ กลุ่มไม่มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กฎเกณฑ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานกลุ่มที่แน่นอน และกลุ่มไม่มีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับสมาชิกกลุ่ม

เนื่องจากว่า กลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ผู้นำเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์และมีความยุติธรรม นอกจากนี้ผู้นำเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ ทั้งในด้านเทคโนโลยีต่างๆ จึงทำให้กลุ่มมีการพัฒนาในด้านผลผลิตและศักยภาพกลุ่มที่สูงขึ้น ด้านสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม จากการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเลี้ยงไหม ความรู้ต่างๆรอบตัว ปัญหาในกลุ่ม ปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงไหม เนื่องจากกลุ่มได้มีการจัดการประชุมกลุ่มกันทุกๆเดือน ทำให้สมาชิกกลุ่มที่เกิดปัญหาสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังๆที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่

ตารางที่ 41 สภาพปัญหาที่เกิดจากผู้นำ สมาชิกกลุ่ม และบรรยากาศกลุ่ม

สภาพปัญหา ^{1/}	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้นำ						
ขาดการพัฒนาการเลี้ยงไหม	1	1.9	51	98.1	52	100.0
ของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม						
ขาดการส่งเสริมให้สมาชิก	0	0.0	52	100.0	52	100.0
กลุ่มมีการศึกษาหาความรู้ในด้าน						
การพัฒนาการผลิตไหม						
ขาดความรู้ในการดำเนินงาน	0	0.0	52	100.0	52	100.0
ของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เพื่อนำไปสู่						
การพัฒนาการผลิตไหม						
ผู้นำไม่มีการแสวงหาความรู้	0	0.0	52	100.0	52	100.0
ในการพัฒนาการผลิตไหม จาก						
แหล่งความรู้ต่างๆ						
ความสามารถในการ	0	0.0	52	100.0	52	100.0
ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่						
เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน						
ของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม ในด้านการ						
พัฒนาการเลี้ยงไหม						
สมาชิกกลุ่ม						
สมาชิกภายในกลุ่มขาดความ	5	9.6	47	90.4	52	100.0
สามัคคีกัน ทำให้กลุ่มนั้นด้อยการ						
พัฒนา						
ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น	1	1.9	51	98.1	52	100.0
ของสมาชิกภายในกลุ่ม						

ตารางที่ 41 (ต่อ)

สภาพปัญหา	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มขาดความ ร่วมมือในการปฏิบัติงาน/กิจกรรม การพัฒนาการผลิตใหม่	1	1.9	51	100.0	52	100.0
สมาชิกกลุ่มไม่มีการ แสวงหาความรู้ในการพัฒนาการ ผลิตใหม่ จากแหล่งความรู้ต่างๆ	0	0.0	52	100.0	52	100.0
บรรยากาศกลุ่ม						
สมาชิกภายในกลุ่มเกิด ความขัดแย้งกับกลุ่ม	38	73.1	14	26.9	52	100.0
เมื่อกลุ่มเกิดปัญหา สมาชิก ภายในกลุ่มไม่ช่วยกันแก้ปัญหา	25	48.1	27	51.9	52	100.0
สมาชิกกลุ่มไม่เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม	23	44.2	29	55.8	52	100.0
กลุ่มไม่มีการกำหนด เป้าหมาย นโยบาย กฎเกณฑ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานกลุ่ม ที่แน่นอน	0	0.0	52	100.0	52	100.0
กลุ่มไม่มีการแบ่งหน้าที่ที่ ชัดเจนให้กับสมาชิกกลุ่ม	0	0.0	52	100.0	52	100.0

หมายเหตุ : ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพของเกษตรกร แบ่งได้ 2 ประเด็น ประกอบด้วย 1) แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการการผลิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ คือ 1) พันธุ์ใหม่ 2) วิธีการเลี้ยง 3) วิธีการดูแลใหม่ 4) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูใหม่ และ 5) การเก็บรังใหม่ และ 2) แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการพัฒนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ คือ 1) ผู้นำ 2) สมาชิกกลุ่ม และ 3) บรรยากาศกลุ่ม

จากความต้องการในการพัฒนาการผลิตใหม่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม บ้านทุ่งสาม พบว่าเกษตรกรคาดหวังที่จะการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพ ตามกระบวนการการผลิต แบ่งได้ดังนี้

แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการผลิตในเรื่องของการพัฒนาการผลิต พบว่า เกษตรกรต้องการอบรมความรู้ในเรื่องดังกล่าวเกินร้อยละ 50 ทุกประเด็น ดังนี้ การจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนการเลี้ยงไหม การตัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม และก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม มีจำนวนเท่ากัน มากที่สุด ร้อยละ 76.9 รองลงมา คือ การทำความสะอาดสถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การให้อาหารหนอนไหม และการดูแล/การปฏิบัติงานในโรงเลี้ยงไหม มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 75.0 การทำความสะอาดอุปกรณ์ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม ร้อยละ 73.1 การถ่ายมูลไหม การขยายพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม การทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม และการคัดแยกไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 71.2 การลดความชื้นบนตัวของหนอนไหม ร้อยละ 69.2 วิธีการเก็บหนอนไหมเข้าถ่อวิธีการเก็บหนอนไหมออกจากถ่อ วิธีการรักษารังไหม เมื่อเก็บรังไหมออกจากถ่อแล้ว และการคัดแยกรังไหมก่อนการจำหน่าย มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 67.3 และการคัดเลือกพันธุ์ไหม ร้อยละ 51.9 ตามลำดับ

การจัดตั้งเวทีสนทนา เกษตรกรต้องการการจัดตั้งเวทีสนทนาในเรื่องของการพัฒนาการผลิต ดังกล่าวเกินร้อยละ 50 ทุกประเด็น ดังนี้ การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม มากที่สุด มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ

63.5 รองลงมา คือ การตัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การให้อาหารหนอนไหม การถ่ายมูลไหม การขยายพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม การลดความชื้นบนตัวของหนอนไหม การดูแล/การปฏิบัติงานในโรงเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม และการคัดแยกไหมที่แสดงอาการเป็นโรค มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 61.5 วิธีการเก็บหนอนไหมเข้าจ่อวิธีการเก็บหนอนไหมออกจากจ่อ วิธีการรักษารังไหม เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว และการคัดแยกรังไหมก่อนการจำหน่าย มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 59.6 และ การคัดเลือกพันธุ์ไหม ร้อยละ 57.7 ตามลำดับ

การศึกษาดูงาน เกษตรกรส่วนมากไม่ต้องการที่จะไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพราะการเลี้ยงไหมเป็นงานที่ละเอียดอ่อน หนอนไหมต้องการการดูแลรักษาและใจใส่ ดังนั้นจึงมีผู้ระบุที่จะไปศึกษาดูงานน้อยมาก ดังนี้ การจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนการเลี้ยงไหม มากที่สุด ร้อยละ 5.8 ส่วนที่เหลือ คือ การคัดเลือกพันธุ์ไหม การตัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหมก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การให้อาหารหนอนไหม การถ่ายมูลไหม การขยายพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม การลดความชื้นบนตัวของหนอนไหม การดูแล/การปฏิบัติงานในโรงเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม การคัดแยกไหมที่แสดงอาการเป็นโรค วิธีการเก็บหนอนไหมเข้าจ่อวิธีการเก็บ หนอนไหมออกจากจ่อ วิธีการรักษารังไหม เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว และการคัดแยกรังไหมก่อนการจำหน่าย มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 3.8

แหล่งความรู้จากเอกชน เกษตรกรต้องการที่จะได้รับความรู้จากภาคเอกชน พบว่า เกษตรกรต้องการศึกษาจากแหล่งความรู้จากเอกชนเกินร้อยละ 50 ทุกประเด็น ดังนี้ การจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนการเลี้ยงไหม การตัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม และการทำความสะอาดโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ก่อนที่จะทำการเลี้ยงไหม การให้อาหารหนอนไหม การถ่ายมูลไหม การขยายพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงหนอนไหม การลดความชื้นบนตัวของหนอนไหม การดูแล/การปฏิบัติงานในโรงเลี้ยงไหม การทำความสะอาดอุปกรณ์ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม การทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยง

ไหม ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม การคัดแยกไหมที่แสดงอาการเป็นโรค วิธีการเก็บหนอนไหมเข้าจ่อวิธีการเก็บ หนอนไหมออกจากจ่อ วิธีการรักษารังไหม เมื่อเก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว และการคัดแยกรังไหมก่อนการจำหน่าย มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 76.9 ส่วนที่เหลือ คือ การคัดเลือกพันธุ์ไหม และการจัดเตรียมแปลงหม่อนก่อนการเลี้ยงไหม ร้อยละ 73.1

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมไม่มีความต้องการที่ไปศึกษาดูงาน ด้วยให้เหตุผลว่า การเลี้ยงไหมเป็นงานที่ละเอียดอ่อน หนอนไหมต้องมีการดูแลและเอาใจใส่ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความสะอาด ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม โรงเลี้ยงไหม สถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม การให้อาหาร การถ่ายมูล เป็นต้น ถ้าหากไปดูงานจะไม่มีใครเลี้ยงไหม จะทำให้เกิดความเสียหาย นอกจากนี้ เกษตรกรยังระบุถึงความต้องการในการอบรมความรู้ว่าเกษตรกรต้องการการอบรมความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงไหม และเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไหม การอบรมไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงานของรัฐบาลหรือของหน่วยงานของเอกชน แต่จะต้องเป็นการฝึกอบรมในหมู่บ้าน เนื่องจากว่าเกษตรกรต้องเลี้ยงและดูแลไหม การจัดตั้งเวทีสนทนา เกษตรกรภายในกลุ่มมีการประชุมพูดคุย สนทนา และปรึกษาหารือกันในทุกๆเดือน มีการประชุมที่เป็นกันเอง ให้ความเสมอภาคกันในกลุ่ม ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก การสนทนาในกลุ่มจึงเป็นแบบพี่น้อง สามารถคุยกันได้ในทุกเรื่อง และอย่างราบรื่น นอกจากนี้ กลุ่มผู้เลี้ยงไหมเป็นกลุ่มที่ขึ้นตรงกับทางบริษัท ดังนั้นจะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนมาให้ความรู้กับสมาชิกกันในกลุ่มเสมอ ดังนั้นในทุกๆเดือนจะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนเข้ามาพบเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม เมื่อมีการขายรังไหม เกษตรกรสามารถที่จะสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไหมกับเจ้าหน้าที่เอกชนได้ นอกจากนี้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างการเลี้ยงไหม เกษตรกรจะแจ้งประธานกลุ่ม และประธานกลุ่มจะแจ้งไปทางบริษัท บริษัทส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือและให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหม

ตารางที่ 42 แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการการผลิต

ประเด็น	วิธีการผลิต	อบรมความรู้		จัดตั้งเวทีสนทนา		ศึกษาดูงาน		แหล่งความรู้จากเอกชน	
		ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ
พันธุ์ใหม่									
	การคัดเลือกพันธุ์ใหม่	28	27	30	22	2	50	38	14
		(51.9)	(46.2)	(57.7)	(42.3)	(3.8)	(96.2)	(73.1)	(26.9)
วิธีการเลี้ยง									
	การจัดเตรียมแปลงหม่อน	40	12	32	20	2	50	38	14
	ก่อนการเลี้ยงไหม	(76.9)	(23.1)	(61.5)	(38.5)	(3.8)	(96.2)	(73.1)	(26.9)
	การตัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้	40	13	32	20	3	49	40	12
	ในการเลี้ยงไหม <u>ก่อน</u> ที่จะทำการเลี้ยงไหม	(76.9)	(25.0)	(61.5)	(38.5)	(5.8)	(94.2)	(76.9)	(23.1)
	การทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม <u>ก่อน</u> ที่จะทำการเลี้ยงไหม	40	13	33	19	2	50	40	12
		(76.9)	(25.0)	(63.5)	(36.5)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)
	การทำความสะอาดสถานที่/บริเวณที่ใช้ในการเลี้ยงไหม	39	13	33	20	2	50	40	12
		(75.0)	(25.0)	(63.5)	(38.5)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)
	การทำความสะอาดโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงไหม <u>ก่อน</u> ที่จะทำการเลี้ยงไหม	39	13	33	20	2	50	40	12
		(75.0)	(25.0)	(63.5)	(38.5)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็น วิธีการผลิต	อบรมความรู้		จัดตั้งเวที สนทนา		ศึกษาดูงาน		แหล่งความรู้ จากเอกชน	
	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ
	วิธีการดูแลรักษา							
การให้อาหารหนอนไหม	39 (75.0)	13 (25.0)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การถ่ายมูลไหม	37 (71.2)	15 (28.8)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การขยายพื้นที่ที่ใช้ในการ เลี้ยงหนอนไหม	37 (71.2)	15 (28.8)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การลดความชื้นบนตัวของ หนอนไหม	36 (79.2)	16 (30.8)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การดูแล/การปฏิบัติงานใน โรงเลี้ยงไหม	39 (75.0)	13 (25.0)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ไหม								
การทำความสะอาดอุปกรณ์ ระหว่างที่ทำการเลี้ยงไหม	38 (73.1)	14 (26.9)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การทำความสะอาดสถานที่ ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม ระหว่างที่ทำ การเลี้ยงไหม	37 (71.2)	15 (28.8)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)
การคัดแยกไหมที่แสดง อาการเป็นโรค	37 (71.2)	15 (28.8)	32 (61.5)	20 (38.5)	2 (3.8)	50 (96.2)	40 (76.9)	12 (23.1)

ตารางที่ 42 (ต่อ)

วิธีการผลิต ประเด็น		อบรมความรู้		จัดตั้งเวที		ศึกษาดูงาน		แหล่งความรู้	
		สนทนา						จากเอกชน	
		ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ไม่ต้องการ
การเก็บรังไหม									
วิธีการเก็บหนอนไหมเข้าจ่อ		35	17	31	21	2	50	40	12
วิธีการเก็บ		(67.3)	(32.7)	(59.6)	(40.4)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)
หนอนไหมออกจากจ่อ		35	17	31	21	2	50	40	12
		(67.3)	(32.7)	(59.6)	(40.4)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)
วิธีการรักษารังไหม เมื่อ		35	17	31	21	2	50	40	12
เก็บรังไหมออกจากจ่อแล้ว		(67.3)	(32.7)	(59.6)	(40.4)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)
การคัดแยกรังไหมก่อนการ		35	17	31	21	2	50	40	12
จำหน่าย		(67.3)	(32.7)	(59.6)	(40.4)	(3.8)	(96.2)	(76.9)	(23.1)

แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตไหมให้มีคุณภาพตามกระบวนการพัฒนากลุ่ม

แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตไหมให้มีคุณภาพตามกระบวนการพัฒนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นย่อย ดังนี้ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) ภาวะผู้ตาม และ 3) บรรยากาศกลุ่ม ดังนี้

ผลการวิจัย ความต้องการในการพัฒนา พบ 13 ประเด็น คือ เกษตรกรต้องการการอบรมความรู้ในเรื่องเทคนิคทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยี วิธีการการเปิดรับข่าวสารทางด้านการเกษตรของผู้นำ เทคนิคการวางแผนการปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่างๆของกลุ่ม และเพิ่มศักยภาพของผู้นำ มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 67.3 รองลงมา คือ เทคนิค/วิธีการที่ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดความสามัคคีกัน วิธีการเปิดรับข่าวสารที่ถูกต้องและชัดเจน เทคนิค/วิธีการดำเนินงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และเทคนิค/วิธีการจัดหาแหล่งความรู้ เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวทางในการพัฒนาการผลิตไหมของกลุ่ม มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 63.5 และ เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้งสมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เทคนิคการจัดการประชุม เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้ง/ปัญหาเกิดขึ้น และหลักการ/วิธีการในการกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 61.5 ตามลำดับ

การจัดตั้งเวทีสนทนา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการพัฒนา 13 ประเด็น คือ เทคนิค/วิธีการจัดหาแหล่งความรู้ เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวทางในการพัฒนาการผลิตใหม่ของกลุ่ม มากที่สุด ร้อยละ 38.5 รองลงมา คือ เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้ง และสมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 59.6 เทคนิค/วิธีการที่ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดความสามัคคีกัน วิธีการเปิดรับข่าวสารที่ถูกต้องและชัดเจน เทคนิค/วิธีการดำเนินงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ เทคนิคการจัดการประชุม เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้ง/ปัญหาเกิดขึ้น และหลักการ/วิธีการในการกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 38.5 เทคนิคทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ร้อยละ 36.5 และวิธีการการเปิดรับข่าวสารทางด้านการเกษตรของผู้นำ เทคนิคการวางแผนการปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่างๆของกลุ่ม และการเพิ่มศักยภาพของผู้นำ ร้อยละ 34.6 ตามลำดับ

ศึกษาดูงาน พบว่า เกษตรกรไม่มีความต้องการที่จะพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการการพัฒนากลุ่มในเรื่องของการศึกษาดูงาน

แหล่งความรู้จากเอกชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการพัฒนาน้อยมากเพียง 6 ประเด็น คือ เทคนิคทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีวิธีการการเปิดรับข่าวสารทางด้านการเกษตรของผู้นำ เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้ง สมาชิกกลุ่มไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เทคนิคการจัดการประชุม เทคนิค/วิธีการลดความขัดแย้ง/ปัญหาเกิดขึ้น และหลักการ/วิธีการในการกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับสมาชิกกลุ่ม มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 1.9 เกษตรกรไม่ต้องการที่จะพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการของกลุ่มในด้านแหล่งความรู้จากเอกชน ส่วนมากเกษตรกรต้องการแหล่งความรู้จากเอกชนในเรื่องของกรรมวิธีการเลี้ยงไหม ให้มีความถูกต้องทั้งความรู้และการปฏิบัติมากกว่าในเรื่องกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เห็นความสำคัญในเรื่องของผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และบรรพบุรุษกลุ่มที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงไหม เกษตรกรเห็นว่า เป็นการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาในด้านของการเลี้ยงไหมและสามารถที่จะพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงไหมให้เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพที่มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรต้องการที่จะได้รับความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงไหมจากหน่วยงานของภาคเอกชนมากที่สุด เนื่องจากว่า ไหมที่เลี้ยงกลุ่มรับตรงมาจากบริษัทजूไหมไทย จึงมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของเอกชนเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องของการเลี้ยงไหมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น การอบรมความรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก เป็นการเพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้ที่เลี้ยงไหมสามารถที่จะนำมาปรับปรุงใช้ในการเลี้ยงไหมได้ แต่การฝึกอบรมจะต้องเป็นการฝึกอบรมภายในหมู่บ้าน ด้วยเหตุที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมต้องเลี้ยงไหมไม่มีเวลาที่จะไปฝึกอบรมนอกชุมชน พบว่าเกษตรกรจะมีการประชุมกลุ่มในทุกเดือนเป็นการพูดคุยสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้ในการเลี้ยงไหม หรือเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาของสมาชิกกลุ่ม ปัญหาในการเลี้ยงไหม การบอกข่าวในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับกลุ่ม สนทนาของบุคคลในกลุ่ม การประชุมกลุ่มมีการลงมติการประชุมโดยการโหวต ด้วยเสียงคนหมู่มากในกลุ่ม ทำให้ไม่เกิดปัญหาขัดแย้งกัน เนื่องจากว่า ถือเสียงสมาชิกส่วนมาก ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ช่วงหน้าร้อน เนื่องจากว่า ช่วงนี้เกษตรกรจะพักโรงเลี้ยงไหม เพื่อทำความสะอาดและเป็นช่วงที่ตัดแต่งกิ่ง ดูแลแปลงหม่อนและใส่ปุ๋ย ส่วนในเรื่องของผู้นำ สมาชิกกลุ่ม และบรรยาภาสกลุ่ม

นอกจากนี้ เกษตรกรได้ระบุความคาดหวังเพิ่มเติมในการพัฒนาการผลิตไหม โดยระบุต้องการให้มีการขยายตลาดให้มากขึ้น ไม่เป็นการผูกขาดกับทางบริษัทเพียงอย่างเดียว ควรที่จะมีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงไหม เพราะเกษตรกรจะได้มีอำนาจในการต่อรองราคารังไหม ควรมีการประกันราคารังไหมให้มีความแน่นอน ต้องการให้ทางรัฐบาลสนับสนุนในเรื่องความรู้ วิชาการ เทคโนโลยี ให้กับเกษตรกรผู้สนใจ นอกจากนี้ ต้องการที่จะให้ลดต้นทุนในการผลิต เช่น ราคายุ่ย ราคาอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไหม เป็นต้น ทางด้านการดำเนินงานกลุ่ม กลุ่มเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมาก อาจจะมีการกระทบกระทั่งของสมาชิกภายในกลุ่มกันบ้าง ทำให้เป็นปัญหาได้ อาจมีเกษตรกรบางรายที่หวังแต่ประโยชน์ส่วนตนบ้าง และเกษตรกรที่ไม่เข้าใจในหลักของการดำเนินงานกลุ่ม และการทำงานกับคนหมู่มากก็อาจจะเกิดปัญหาก็ได้ สมาชิกในกลุ่มควรที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ลดปัญหาและหาแนวทางแก้ไข เพราะถ้าหากกลุ่มมีปัญหาทำให้การดำเนินงานกลุ่มเกิดปัญหาคับ ทำให้กลุ่มไม่ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ จากการสัมภาษณ์ พบว่าเกษตรกรในกลุ่มจะช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม โดยการใช้มติกลุ่ม

ตารางที่ 43 แนวทางที่มีผลต่อการพัฒนาการผลิตใหม่ให้มีคุณภาพตามกระบวนการพัฒนากลุ่ม

ความต้องการในการพัฒนา	อบรมความรู้		จัดตั้งเวที		ศึกษาดูงาน		แหล่งความรู้	
			สนทนา				จากเอกชน	
	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ
ผู้นำ								
เทคนิคทางด้านการ	35	17	19	33	0	52	1	51
พัฒนาเทคโนโลยี	(67.3)	(32.7)	(36.5)	(63.5)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)
วิธีการการเปิดรับ	35	17	18	34	0	52	1	51
ข่าวสารทางด้านการเกษตรของ	(67.3)	(32.7)	(34.6)	(65.4)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)
ผู้นำ								
เทคนิคการวางแผนการ	35	17	18	34	0	52	0	52
ปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่างๆของ	(67.3)	(32.7)	(34.6)	(65.4)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
กลุ่ม								
การเพิ่มศักยภาพของกลุ่ม	35	17	18	34	0	52	0	52
	(67.3))	(32.7)	(34.6)	(65.4)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
สมาชิกกลุ่ม								
เทคนิค/วิธีการที่ทำให้	33	19	20	32	0	52	0	52
สมาชิกภายในกลุ่มเกิดความ	(63.5)	(36.5)	(38.5)	(61.5)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
สามัคคีกัน								
วิธีการเปิดรับข่าวสารที่	33	19	20	32	0	52	0	52
ถูกต้องและชัดเจน	(63.5)	(36.5)	(38.5)	(61.5)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
เทคนิค/วิธีการดำเนินงาน	33	19	20	32	0	52	0	52
กลุ่มให้มีประสิทธิภาพ	(63.5)	(36.5)	(38.5)	(61.5)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(100.0)
เทคนิค/วิธีการลดความ	32	19	21	31	0	52	1	51
ขัดแย้ง	(61.5)	(36.5)	(59.6)	(40.4)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)
สมาชิกกลุ่มไม่แสวงหา	32	20	21	31	0	52	1	51
ผลประโยชน์ส่วนตัว	(61.5)	(38.5)	(59.6)	(40.4)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ความต้องการในการพัฒนา	อบรมความรู้		จัดตั้งเวที		ศึกษาดูงาน		แหล่งความรู้	
			สนทนา				จากเอกชน	
	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ
บรรยากาศกลุ่ม								
เทคนิคการจัดการประชุม	32	20	20	32	0	52	1	51
	(61.5)	(38.5)	(38.5)	(38.5)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)
เทคนิค/วิธีการลดความ ขัดแย้ง/ปัญหาเกิดขึ้น	32	20	20	32	0	52	1	51
	(61.5)	(38.5)	(38.5)	(38.5)	(0.0)	(100.0)	(1.9)	(98.1)
หลักการ/วิธีการในการ กำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติที่มี	32	20	20	32	0	52	0	0
	(61.5)	(38.5)	(38.5)	(38.5)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(0.0)
ความเหมาะสมกับสมาชิกกลุ่ม								
เทคนิค/วิธีการจัดหา	33	19	32	20	0	52	0	0
	(63.5)	(36.5)	(38.5)	(38.5)	(0.0)	(100.0)	(0.0)	(0.0)
แหล่งความรู้ เพื่อเป็นการ สนับสนุนแนวทางในการ พัฒนาการผลิตใหม่ของกลุ่ม								

หมายเหตุ: ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ